

Jezikovna izoliranost slovenščine v izseljenskih skupnostih – primer slovenske skupnosti v Torontu

TADEJ KRALJ

*OŠ narodnega heroja Rajka Hrastnik, Log 19,
SI 1430 Hrastnik, tadej.kralj@osnhr.si*

DOI: <https://doi.org/10.18690/scn.17.2.244-260.2024>

————— 1.02 Pregledni znanstveni članek – 1.02 Review Article —————

Slovenska skupnost v Torontu obstaja od 50. let prejšnjega stoletja, ko so se člani skupnosti začeli združevati v slovenskih cerkvah (Župnija Marije Pomagaj, Župnija Brezmadežne s čudodelno svetinjo) in z društvenimi dejavnostmi ohranjati slovenski jezik, kakršnega so uporabljali ob odhodu iz matične domovine. V novem okolju so slovenščino v največji meri uporabljali v družinskem okolju in slovenski skupnosti. Posledično se jezik med njimi ni spreminjal, kot se je v domovini. Namen članka je predstaviti izoliranost slovenščine kot dediščinskega jezika. Pri vsakdanjem sporazumevanju med predstavniki prve (in tudi druge) generacije se ta kaže zlasti v rabi t. i. konzerviranega jezika, tj. zastarelih besed oz. besed, ki so danes v Sloveniji redkeje v rabi, in simbolični funkciji jezika, v katerem se ljudske pesmi in molitveni obrazci ohranjajo kot t. i. konzervirana tradicija.

The Slovenian Community in Toronto has existed since the 1950s, when the members of the community began to associate in Slovenian churches (Our Lady Help of Christians, Our Lady of the Miraculous Medal Parish), where they participated in activities of various societies and so preserved the Slovenian language that they used when they left their home country. In the new environment, the members mostly used the Slovenian language with their families and within the Slovenian community. Consequently, the language they used did not change in the same manner as it did in the home country. The purpose of the article is to present the isolation of the Slovenian language as a heritage language. In the everyday communication of 1st (and also 2nd) generation members of the community this can be observed in the use of the so called preserved language, namely the use of archaic vocabulary which is no longer used in present-day Slovenia. The symbolic function of the Slovenian language as a heritage language is also seen in the preservation of folk songs and prayer forms as a preserved tradition.

Ključne besede: slovenska izseljenska skupnost v Torontu, predstavniki prve generacije, slovenski jezik, konzervirani jezik

Key words: Slovenian immigrant community in Toronto, 1st generation members, Slovenian language, preserved language

1 Uvod¹

1.1 Jezikovna politika in jezikovno načrtovanje s krovno politiko multikulturalizma zlasti od sedemdesetih let 20. stoletja spodbujata večjezičnost kanadskega okolja. Priseljenske skupnosti so ohranjale jezik z razvijanjem strategij za ohranjanje jezikov v skupnosti (Dixon, Zhao, Quiroz in Shin 2012: 542–546; Edwards 2013: 158–159; Van Deusen - Scholl 2014; Wharry 1993). V severnoameriškem jezikovnem prostoru so na področju raziskovanja neuradnih jezikov v uporabi tudi naslednji jezikoslovni termini: *dediščinski jezik* (ang. *heritage language*), *neuradni jezik* (ang. *unofficial language*), *jezik prednikov* (ang. *ancestral language*), *etnični jezik* (ang. *ethnic language*), *priseljenski jezik* (ang. *immigrant language*), *domači jezik* (ang. *home language*) in *izvirni jezik* (frn. *langues d'origine*). Nekatera naštetá poimenovanja imajo konotacijo nepomembnega jezika, ki se ga zaradi zastarelosti v primerjavi z angleščino kot globalnim jezikom ni vredno učiti in ohranjati (Cummins 2001: 14). Zato so v Kanadi za priseljenske jezike začeli uporabljati termin *mednarodni jeziki* (ang. *international languages*), ki določa vrednost teh jezikov in razumevanje, da so v obdobju globalizacije ti jeziki prav tako pomembni za poslovne in kulturne izmenjave med matično domovino in državo gostiteljico ter da imajo tako gospodarsko kot dediščinsko vrednost (Cummins 2014: 2).

1.2 Termin dediščinski jezik se je v Kanadi pojavil v poznih šestdesetih letih 20. stoletja na področju formalnega izobraževanja v programih, ki so jih posamezne provincialne vlade po prehodu v multikulturno politiko organizirale znotraj sistemov osnovnih šol. Leta 1970 se je začel uporabljati v raziskavah neuradnih jezikov in pomeni jezik, ki ga govorijo priseljenci ali prvotno prebivalstvo (Cummins 1991; Montrul in Cummins 2005). Leta 1977 se je z ustanovitvijo programa Heritage Languages Program raba termina razmahnila tudi v Ontariu (Cummins 2014: 3). Clyne (1991: 128) dediščinski jezik opredeljuje kot »katerikoli drugi jezik razen angleščine oz. francoščine kot uradnih jezikov Kanade«; gre torej za jezike prvotnega prebivalstva in za jezike priseljencev.

Jezikoslovci (Medeiros 1982; Montgomery 1990; Melo 1995) so v svojih raziskavah razpravljali o dediščinskem jeziku kot jeziku, ki ga njegovi govorniki v izseljenstvu uporabljajo v konzervativni (ang. *conservative*), arhaični (ang. *archaic*) ali izolirani (ang. *obsolete*) različici. Glavni razlog so videli v dejstvu, da so ti uporabniki jezika prostorsko oddaljeni od matične domovine, zato se je njihov jezikovni kod ohranil v konzervirani obliki zlasti na leksikalni ravni² (Polinsky 2018: 11).

¹ Prispevek je nastal kot rezultat terenskih raziskav v letih 2017 in 2018.

² White (2023) je v razpravi primerjala ameriško norveščino in moderno norveščino na osnovi štirih informantov iz matične domovine in iz skupnosti v Ameriki, ki izvirno prihajajo iz iste regije. V raziskavi je ugotovila, da norveščina v Ameriki ni arhaična, razen na leksikalni ravni, medtem ko slovnična struktura obeh govornih kodov ostaja

2 Organiziranost slovenske skupnosti v Torontu

Raznolika demografska struktura Kanade spodbuja večjezično okolje, ki je posledica migracij. Migracije so bile prostovoljne zaradi želje po boljši prihodnosti ali prisilne zaradi političnih dejavnikov. Prvo večje priseljevanje Slovencev v Kanado je bilo po letu 1948, ko je v Kanado prišlo kar tri četrtine priseljencev z območja današnje Slovenije oz. bivše Jugoslavije. Večino priseljencev do začetka petdesetih let so tvorili politični oziroma ideološki begunci, ki so bili protikomunistični politiki in propagandi v veliki meri naklonjeni (Strle 2009: 77). Priseljevanju političnih beguncev je sledilo drugo večje priseljevanje proti koncu petdesetih let. V tem obdobju je priseljevanje iz ekonomskih razlogov v prekomorske dežele doseglo višek. Bližina zahodne meje je namreč predstavljala nekakšen izziv za mlade ljudi, željne višjega standarda, ki ga tedanja razvojna stopnja jugoslovanske družbe ni mogla zagotoviti (Genorio 1989: 86). Pred nastankom organizirane slovenske skupnosti v Torontu so slovenski priseljenci ustanavljali socialno-solidarnostne organizacije. Eno od pomembnejših podpornih društev je Vzajemna podporna zveza Bled, ki je bila ustanovljena leta 1933. Poleg pomoči rojakom v primeru bolezni in nesreč je imela zveza velik pomen tudi pri ohranjanju slovenskega jezika in kulture v novi domovini (Trebše Štolfa 2011: 211–216).

Slovenska naselbina v Torontu je nastala z množičnim priseljevanjem v Kanado šele po drugi svetovni vojni. Večina povojnih priseljencev se je v prvih povojnih letih usmerila v mesta na jugu Ontaria. Številni starejši člani so se preselili na sadjarsko območje Niagarskega polotoka, mlajši pa so se razpršili po Kanadi zaradi študija in boljše zaposlitve. Preprosti kmečki ljudje so čutili dolžnost, da so sami sebe kulturno izobraževali in da so slovensko kulturno izročilo prenesli na svoje potomce. V slovenski pesmi in kulturi, v slovenskih navadah in tradicijah, v poskočnih slovenskih melodijah so našli tolažbo za svoje težko življenje, razočaranja v novi domovini in zdravilo za svoje domotožje. Po enoletnem pogodbenem delu so bili motivirani, da se za stalno naselijo v Kanadi in prizadevali so si za gradnjo slovenske skupnosti, zgoščene okrog cerkve, kjer bi lahko kultura in vera koeksistirali ter druga drugo dopolnjevali (Kocjančič 1998: 151). Kulturna dejavnost jih je pritegnila do te mere, da se jih je veliko odločilo za selitev v Toronto. Slovence je začel povezovati kardinal Ambrožič – tako so se začeli družiti in se kulturno udejevali. Na pobudo pevovodje Ignaca Križmana so v Torontu v petdesetih letih priredili koncert, peti pa so se učili po slovenski pesmarici z notami, ki jo je Križman pozneje poslal tudi Slovincem v Ottawi (Muhic 2017).

Kulturno središče Slovencev v Torontu je nastalo z množičnim priseljevanjem priseljencev iz vrst politične emigracije, saj je bilo predvojnih slovenskih

bolj ali manj enaka. Pri primerjavi govorcev je ugotovila še, da ameriška norveščina vsebuje več narečnih značilnosti kot modernejša norveščina, ki jo govorijo v matični domovini.

priseljencev v Torontu tista leta malo (Kocjančič 1998: 152–154).³ Sprva so Slovenci stanovali v neposredni bližini mestnega središča (območje Parkdale – Toronto West). Tudi v petdesetih letih prejšnjega stoletja je bilo to območje še vedno med glavnimi centri za slovenske priseljence. Manjša slovenska naselbina je bila tudi v jugovzhodnem delu Toronta (Alderwood). V sedemdesetih letih 20. stoletja se kaže močna mobilnost slovenskih gospodinjstev s prvotnega območja, kjer so ostali le še ostareli slovenski priseljenci, v jugovzhodni del. Ob anglosaškem delu na jugovzhodu so naseljevali zahodni del občine Etobicoke, ki je danes del Toronta, ter na severovzhodu v delu North Yorka. Razloga, zakaj so se Slovenci s prvotnega območja v bližini mestnega središča selili na obrobje mesta, sta bila močna slovenska skupnost in boljša nastanitev v enodružinskih stanovanjskih hišah (Genorio 1989: 124).

Najizrazitejša zgotostitev slovenskih priseljencev je bila v Alderwoodu, kjer so zgradili slovensko cerkev Brezmadežne in druge ustanove slovenske skupnosti. Kljub temu tudi tam ni zgoščenih slovenskih naselij, ampak živijo med skupnostmi, med katerimi prevladujejo anglosaške (Angleži, Irci, Škoti). Druga največja poselitev je bila v severnem in severovzhodnem delu Toronta, v North Yorku, tretja večja poselitev s slovenskimi priseljenci pa je bila v okolici poslovnega središča (Genorio 1989: 127). Prvi člani, ki so v petdesetih letih 20. stoletja s samopriskevki ustanovili organizirano slovensko skupnost, so izvirali pretežno iz ruralnega slovenskega okolja. Vera je predstavljala močno združevalno moč in trdno osnovo za ustanovitev trajne slovenske skupnosti v Torontu, ko je bila leta 1954 na Ulici Manning zgrajena prva slovenska cerkev v Kanadi Marije Pomagaj. Zaradi selitve Slovencev iz centra v predmestja Toronta se je pojavila potreba po gradnji nove slovenske cerkve in tako je bila leta 1961 zgrajena cerkev Brezmadežne s čudodelno svetinjo v Etobicoku. Zaradi cerkve so se mnogi Slovenci preselili v predel predmestja Toronta. Medtem ko je kulturno in družbeno življenje pri Župniji Marije Pomagaj začelo upadati, je Župnija Brezmadežne s svojo veliko društveno dvorano in večjimi prostori za slovensko šolo postala vse bolj aktiven slovenski center, okoli katerega je začela rasti tudi slovenska ekonomska struktura, kot so razne slovenske pisarne, trgovine, agencije, tovarne in obrtne delavnice (Kocjančič 1998: 152–155). Središče družbene organizacije je bila torej cerkev,⁴ okrog nje pa so njeni člani ustanavljali druge ustanove, ki so prispevale k združevanju članov skupnosti s skupnimi interesi. Njihov skupni element povezovanja, zaradi katerega se je skupnost začela oblikovati, je bila ljudska kultura. Z jezikom so ohranjali

³ Po nekaterih ocenah je bilo Slovencev v Kanadi pred prvo svetovno vojno malo. Po prihodu so se po Kanadi zaradi negotovih ekonomskih in socialnih razmer ter iskanja boljšega življenja in delovanja razkropili po vsej deželi. Nekaj se jih je ustalilo le v Britanski Kolumbiji, Alberti in Saskatchewanu (Strle 2009: 19–77).

⁴ Slovenska katoliška cerkev je imela pomemben delež pri ohranjanju jezikovnega, kulturnega in narodnostnega ozaveščanja kanadskih Slovencev poleg ohranjanja vere med njimi (Trebše Štolfa 2001: 211–216).

ples,⁵ glasbo in šege, ki so jih prinesli zlasti iz obrobni slovenskih pokrajin, kot so Prekmurje, Dolenjska in Primorska. Predstavniki, ki so prihajali iz istih slovenskih pokrajin, so se družili v postopoma ustanovljenih pristavah v okolici Toronta (na t. i. farmah) in pri tem ohranjali narečne značilnosti ter šege izvornih krajev (Genorio 1989: 86–124). Slovenske priseljence v Torontu je torej začela združevati kulturna dejavnost. Najpogosteje so se spoznavali na slovenskih druženjih (plesih, veselicah itd.) in se v izogib mešanim zakonom načrtno poročali med seboj, kar je dodobra prispevalo k ohranjanju jezika, kakršnega so prinesli ob prihodu iz matične domovine in ga prenašali na svoje potomce. Za to generacijo priseljencev je značilno, da je dediščinski jezik tudi njihov prvi jezik (jezik, ki so ga glede na zaporedje učenja usvojili kot prvega), saj so pred selitvijo v Kanado določen del življenja preživeli na Slovenskem (Kralj 2020a: 58).

Kultura ni bilo edino področje, ki je povezovalo Slovence, ampak so bile to med drugim športne dejavnosti. Slovenska telovadna zveza je bila ustanovljena leta 1950,⁶ za njo Športni klub Toronto leta 1959 in kasneje Slovensko športno društvo Slovenija (Trebše Štolfa 2001: 211–216). Leta 1956 so za oddih in rekreacijo rojakov severno od Toronta zgradili Slovensko letovišče, ki še danes velja za pomembno športno, kulturno in versko središče (Kocjančič 1998: 153). Skozi leta so priljubljeni športi med Slovenci postali odbojka, hokej, nogomet in balinanje. Poleg tega pa še lov in ribolov, ki se združuje v Slovenskem lovskem in ribiškem društvu. Na farmah društev imajo urejene športne objekte, kjer še zmeraj preživijo veliko časa zlasti v poletnem času in prirejajo športna tekmovanja v različnih disciplinah (Trebše Štolfa 2001: 211–216). V okviru župnije so poleg verskih organizacij začele delovati tudi druge dejavnosti, in sicer slovenska šola, folklor, pevski zbori, mladinska skupina, skavti in župnijska kreditna zadruga. V cerkveni dvorani so prirejali kulturne nastope, dobrodelne prireditve, bankete s plesnimi večeri, krste in svatbene gostije. Tako je slovenska cerkev v Torontu postala krovna organizacija, ki je zajemala verski, vzgojni, kulturni in družbeni center torontskih Slovencev. Odlikovala jo je močna lojalnost slovenskemu jeziku in tradicijam ter motivacija njenih članov, da bi svojo kulturno tradicijo prenesli na svoje potomce (Kocjančič 1998: 153).

2.1 Slovenska skupnost v Torontu je priseljenska skupnost, ki ima relativno nizek delež uporabnikov slovenščine. Po neuradnih podatkih v Kanadi živi okoli 40 tisoč Slovencev in njihovih potomcev (Pospeh 2009: 85). Leta 2011 se je v kanadskem popisu prebivalstva za slovensko etnično poreklo opredelilo

⁵ Ples je lahko nosilec sporočil, namenjenih posamezniku ali skupnosti, ki v plesu sodeluje ali ga le opazuje. Pri plesih (npr. štajerišu) zlasti s petjem poskočnic dodano vrednost predstavlja prav združitev verbalne in neverbalne komunikacije v celoto (Kunej 2012: 163).

⁶ Istega leta so začeli izdajati tudi verski mesečnik *Božja beseda Slovenija* (Trebše Štolfa 2001: 211–216).

28.910 oseb, od tega jih 20 tisoč živi v Ontariu, 10 tisoč pa jih je v glavnem mestu Ontario, Torontu, kjer je center političnih aktivnosti. Kanadski census (*Statistics Canada*) iz leta 2015 ne vsebuje več vprašanja o etničnem poreklu, ampak vprašanje o maternem jeziku. Kot svoj materni jezik je slovenščino navedlo 2.120 oseb, slovenščino kot doma najpogosteje uporabljan jezik pa 680 (Čuš 2017: 10). Slovenščino so v kanadskem multikulturnem okolju vse do danes ohranjali z organiziranim delovanjem slovenske skupnosti. S postopnim ustanavljanjem slovenskih organizacij znotraj skupnosti je prva generacija kljub močni integraciji v večinsko kulturo razvijala in ohranjala rabo slovenščine v družinskem okolju in skupnosti ter prenašala svoje jezičkovno znanje na otroke, tj. na drugo generacijo.⁷ Predstavniki so ohranjali jezik in kulturo v cerkvi, v sobotni šoli,⁸ v tisku⁹ in na radiu,¹⁰ v slovenski banki, na kulturnih prireditvah in ne nazadnje z obiskovanjem Slovenije, ki se je okrepilo zlasti po osamosvojitvi Slovenije (Kralj 2020a: 61).¹¹

Širjenje slovenske besede, kulture, aktualnih informacij iz Slovenije in informiranje društev o njihovem delovanju je potekalo prek radijskih valov in časopisov (Trebše Štolfa 2001: 211–216). Predstavniki prve generacije so živeli v sosesčini slovenskih cerkva, kjer so bile priložnosti za rabo jezika pogostejše. Občutek varnosti in premagovanje domotožja sta prispevala, da so se predstavniki vključevali v družbeno dogajanje skupnosti z aktivnostmi, ki so neposredno povezane s slovenstvom (glasba, ples, petje in slovenska

⁷ Kanadska Slovenka iz Vancouvra, ki je zelo aktivna v tamkajšnjem slovenskem klubu, je želela naučiti svojega sina narečne slovenščine s starinskimi besedami, ki jih je uporabljala vsak dan. Ko je sin začel hoditi v šolo, je z učenjem prenehala (Šabec 2021: 133). To je pogost pojav hitrejšje integracije druge generacije priseljencev v večinsko kulturo in posledično prehod k enojezičnosti pri tretji generaciji (Kralj 2023: 268).

⁸ Slovensko šolo Marije Pomagaj Toronto je leta 1953 ustanovil takratni župnik in njen prvi ravnatelj Janez Kopač. Zaradi rasti prebivalstva in gradnje cerkve v Etobicoku se je šola leta 1959 preselila v Župnijo Kristusa Kralja, po končani gradnji leta 1961 pa v sedanje prostore Slovenske šole Brezmadežne Toronto. Višek svojega delovanja je doživela leta 1960 pod ravnateljstvom Toneta Zrneca, ko je imela 122 učencev, knjižnico in pevski zbor. Leta 1969 je šola obiskovalo 170, sredi sedemdesetih let pa kar 240 učencev. Od leta 2008 je ravnateljica Marta Jamnik - Sousa. Leta 2013 je šola praznovala 50. obletnico svojega delovanja. Njeno poslanstvo ostaja nespremenjeno: ohranjanje slovenščine in kulture v Torontu in okolici. Slovenska šola Marije Pomagaj Toronto je bila začetnica Slovenske šole Brezmadežne Toronto (Čuš 2017: 105).

⁹ Uredništvo Glasila kanadskih Slovencev, ki izhaja štirikrat letno, sprejema članke v angleščini in slovenščini (Kralj 2023: 153).

¹⁰ Radio Glas kanadskih Slovencev so ustanovili prostovoljni predstavniki Vseslovenskega kulturnega odbora leta 1991. Za eno uro na teden (t. i. slovensko uro) so dobili frekvenco CHIN FM 100.7 Toronto, ki jo ohranjajo še danes (Kralj 2023: 153).

¹¹ Po vojni so v ljudeh še vedno odmevali groza, strah in krivice, ki so jih pretrpeli med vojno, negotovost, represije neposredno po vojni, pomešane z odporom oziroma z zadržanostjo do komunizma, razočaranji in strahom (Strle 2007: 124). Politična emigracija je navezovala stike s Slovenci zlasti v diaspori, in sicer s Slovenci v Argentini in Avstraliji (Kocjančič 1998: 152–154).

kuhinja) (Šabec 2021: 132). Petje ljudskih pesmi še dandanes predstavlja enega od pomembnih dejavnikov ohranjanja slovenščine kot dediščinskega jezika na simbolični ravni med predstavniki. France Cigan (1959: 2) v svoji zapuščini tak pojav prenosa ljudske pesmi v novo okolje med priseljenci imenuje s posamostaljenim pridevnikom *konzervirana*, medtem ko Golež Kaučič (2014: 204) uporablja termin *konzervirana tradicija*. Z ljudskimi pesmimi tako pevci kot poslušalci ohranjanjo svojo etnolingvistično identiteto, ki se v večinski kulturi odraža kot pripadnost članov določeni etnični skupnosti (Blommaert 2008: 214). V procesih oblikovanja naroda kot oblike javne kulture in politične simbolike je petje določenih pesmi postalo pomemben simbolni element v narodni identifikaciji. Slednja je na osnovah elementov ljudske kulture izpostavila ljudsko pesem, ki naj bi pomenila skupno identifikacijsko stičišče za vse sloje Slovencev, in sicer zaradi predstave o njihovi zgodovinskosti in posebnosti, predvsem pa zaradi besedil v slovenskem jeziku, ki je za slovensko kulturo v procesih nacionalizacije pomenil najpomembnejši element identifikacije (Pisk 2018: 43).

Današnjo vlogo slovenščine v slovenski skupnosti v Torontu razumem kot dediščinski jezik, pri čemer gre po Johnu Edwardsu (2013: 56) znotraj skupnosti kot take za »povezovalni jezik« (ang. *associated language*), za katerega je značilno, da med predstavniki skupnosti ne opravlja več predvsem sporazumevalne vloge, ampak se pri ohranjanju dediščine skupnosti med njenimi predstavniki pojavlja v združevalni vlogi z obujanjem in spodbujanjem domoljubja priseljencev in njihovih potomcev.

3 Metodologija

V razpravi se osredinjam na oceno izbranih informantov prve generacije o podobi slovenščine v skupnosti in na posamezne jezikovne prvine, ki so v današnji govorjeni slovenščini redkeje v rabi, a so se ohranile v oddaljeni slovenski skupnosti v Torontu. Tudi Hacin (1995: 177) in Šabec (2021: 133) opažata, da je pri slovenskem jeziku izseljencev opaziti arhaičnost v izražanju in samem jeziku, če odmislimo vplive jezikovnega stika z večinskim jezikom.

Vzorec zajema izbor dvanajstih informantov prve generacije, ki so v polstrukturiranih intervjujih iz terenske raziskave v letih 2017 in 2018 odgovarjali na vprašanja o rabi slovenščine ter jezikovnih praksah v skupnosti in matični domovini. Informanti so rojeni med letoma 1923 in 1966 na Slovenskem in so se v Kanado priselili bodisi iz političnih (8) bodisi iz ekonomskih razlogov (4). Informanti, ki so se v Kanado priselili s prvim valom priseljevanja, niso govorili angleško in so zaradi želje po čim hitrejši integraciji v novo okolje hodili v večerne šole angleškega jezika, otroke pa so vpisali v šole in vrtnice. Ob prihodu so ženske (7) služile kot gospodinjske pomočnice z enoletno pogodbo ali pa so ostale doma z otroki. Moški (5) so opravljali razna dela na kmetijah, v rudnikih, na železnici in v tovarnah. Ti so bili izučeni za razna obrtniška dela, nekateri pa so v Kanadi končali šolanje in napredovali v službi ali pa

ustanavljali lastna podjetja. Za informante prve generacije, ki so se priselili v Kanado s prvim valom priseljevanja po letu 1948 in do začetka petdesetih let, je značilno, da so govorci slovenskih narečij. V poznih šestdesetih letih je sledil drugi val priseljevanja z bolj izobraženimi priseljenci, ki so poznali tako narečje iz domačega družinskega okolja kot takratni knjižni jezik, s katerim so se seznanili v obdobju šolanja in službovanja na višjih položajih v svoji domovini (Kralj 2023: 125).

Po Labovu (1984: 113) delno strukturirani intervju traja od 20 do 30 minut. Intervjuji, ki so v povprečju trajali 30 minut, zajemajo odgovore na vprašanja o temah,¹² ki so usmerjale pogovor. Podatke sem črpal iz delov intervjujev, ki obravnavajo temo o slovenščini v skupnosti in njenem kulturnem delovanju. Z deli intervjujev sem odgovoril na vprašanje, ali so pri informantih v govorjenem jezikovnem kodu slovenščine ostale značilnosti zlasti na besedni ravni,¹³ ki so jih ob selitvi prinesli iz svojega izvornega kraja. S kvalitativno analizo podatkov sem izoliranost slovenščine kot dediščinskega jezika v slovenski skupnosti v Torontu pojasnjeval z njihovim mnenjem o slovenščini v skupnosti in matični domovini. Predvsem me je zanimalo, kakšna je njihova percepcija slovenščine, ki jo rabijo v skupnosti, in kakšna je njihova ocena sodobnega jezika v matični domovini.

4 Pogledi na slovenščino v skupnosti

V slovenski skupnosti v Torontu uporabljajo slovenski jezik, kot je obstajal v času, ko so se njeni predstavniki izselili iz domovine. Ko je bila ta del Socialistične federativne republike Jugoslavije, je zaradi političnih razmer nekateri niso pogosto obiskovali. To je predstavljalo še dodatni razlog, zakaj se slovenščina v skupnosti ni tako spreminjala kot doma.¹⁴ Po letu 1991, ko se je Slovenija osamosvojila in ko so se v domovini zgodile politične spremembe, so se med dopusti začeli pogosteje vračati v Slovenijo.¹⁵

¹² Seznam vprašanj sem pripravil s pomočjo Labovovih tematskih modulov (Labov 1984: 35), ki so razdeljeni na posamezna področja (letnica, kraj rojstva, primarna družina, šolanje, sekundarna družina, šege, delovanje v skupnosti itd.).

¹³ V sklopu dodatnega pouka za nadarjene učence v 8. razredu sem opravljal analizo razvrščanja besed, ki se rabijo v izseljenstvu, glede na stilno zaznamovanost in nezaznamovanost, kar je eden od ciljev po Učnem načrtu za slovenščino v osnovni šoli.

¹⁴ Najpogostejša oblika ohranjanja stikov med izseljenci in njihovimi domačimi je bilo na začetku druge polovice 20. stoletja dopisovanje oz. t. i. izseljenska korespondenca, pri kateri gre za nadaljevanje prekinjenih družinskih, sorodstvenih, prijateljskih in uradnih stikov s pismom (Drnovšek 2004: 117). Šele kasneje se ji je pridružil telefon ter v zadnjih treh desetletjih in več računalniška komunikacijska orodja, ki so del svetovnega spleta.

¹⁵ Večino priseljencev v Kanadi so do začetka petdesetih let predstavljali politični begunci. Marsikateri od teh predstavnikov je svojim otrokom omogočil učenje slovenščine v sobotni slovenski šoli šele po osamosvojitvi Slovenije (Kralj 2023: 235).

V Sloveniji sem želela eni ženski pomagati, kaj piše na etiketi izdelka. In ženski nisem znala pomagati ali prevesti, kaj je v produktu. Tudi svojih sorodnikov ne razumem, niti oni mene niso razumeli. /.../ V Sloveniji govorijo bolj točno. Imajo standardni jezik, je bolj *sophisticated* ('razvit, kultiviran'). /.../ V Sloveniji rabijo besede, ki jih nisem nikoli slišala. /.../ Ko grem nazaj v vas (domov), se moram dobro pripraviti. Več slišim angleških besed.

Jezikovna izoliranost se je pokazala v poznavanju pravopisnih pravil, ki so se sčasoma spremenila.

Ko mama piše, pravi, da pravilno piše, ampak ena prijateljica njenih let iz Slovenije je rekla, da ne piše pravilno. Potem ji je pa rekla, da je 60 let nazaj hodila v šolo in da se jezik spreminja.

Jezik v skupnosti se ni razvijal kot v matični domovini, saj informanti niso imeli vsakdanjega stika z jezikom, ampak so imeli samo omejene priložnosti za rabo jezika v skupnosti in v družinskem okolju. Takoj po prihodu v Kanado so se morali integrirati v večinsko kulturo.

Moja slovenščina je *frozen in time* ('zamrznjena v času'). /.../ Hčerka veliko bere na internetu in včasih me je vprašala, kaj to pomeni, ampak nisem vedela. /.../ Moja mama ni šla v šolo, ata je govoril boljše kot mama. Ona se je navadila starega dialekta, starega jezika. /.../ Menim, da je v slovenski skupnosti slovenščina bolj zastarela in tudi prekmurščina kot dialekt je bolj starinska kot v Sloveniji. /.../ Če ti nekam greš, se jezik ne spreminja več. Kar si znal, boš znal. /.../ Ogromne razlike v rabi jezika pri nas ni, ker ljudje še vedno govorijo tako, kot so v starih časih. In tako gre jezik naprej, kot se je doma govorilo. /.../ Tukaj se slovenski jezik ne spreminja dosti, tako kot so v starih časih govorili, se jezik prenaša po generacijah.

V slovenski skupnosti v Torontu se je narečje ohranjalo kot pomemben identifikacijski element kulturne dediščine izvirnega kraja. V skupnosti je bila slovenščina kot dediščinski jezik v rabi v družinskem okolju, in sicer predvsem narečje, ki so ga starši v vsakdanjih jezikovnih praksah prenesli na svoje otroke. Izoliranost jezika je opaziti znotraj družin v skupnosti, saj so doma uporabljali narečje (npr. izposojenke iz nemščine), za katerega otroci do vstopa v slovensko šolo niso vedeli, da ne gre za ustrezne knjižnega jezika. Ti govorniki jezika niso poznali socialne zvrstnosti, torej razlike med knjižnim jezikom in narečjem.

Ko so šli otroci v slovensko šolo, so bili učitelji jezni, ker so govorili *žajfa* 'milo', *fjrn-ke*¹⁶ 'zavese'. Naši otroci niso vedeli, da to niso slovenske besede. /.../ Tudi v šolo so že hodili in pisali popačenke (*šprhet* 'štedilnik', *fernke*, *ajmer* 'vedro') in vse je bilo narobe.

Informant je pripovedoval, da so ženini sorodniki iz Amerike med sporazumevanjem v slovenščini uporabljali veliko nemških besed, ki so bile del njihovega narečja.

¹⁶ Ta množinski samostalnik v Sloveniji pozna maskulinizacijo, medtem ko so ga v skupnosti po analogiji s sopoljsko domačo ustreznico *zavese* feminizirali.

Ko sem se poročil, sem šel prvič v Ameriko k ženinim staršem v Ohio. Tašča je rekla: Stany, ti in Mary bosta pa spala na *abšljisu*. Nisem vedel, kaj to pomeni. Vedel sem, da ni slovensko in ni angleško. Potem sem vprašal, kaj to pomeni, in povedala mi je, da to pomeni zgoraj (*upstairs*). Naši ljudje so spremenili dosti angleških, nemških besed v slovenske.

Intenzivnejše ohranjanje narečja je bilo prisotno tudi na obrobju Toronta na t. i. slovenskih farmah. Tam so se združevali informanti iz istih pokrajin, ki jih je povezovala skupna tradicija ohranjanja šeg (kulinarični dogodki peke potice in zavitka oz. štrudlja, koline itd.) in praznikov po cerkvenem koledarju (proščênje v prekmurski skupnosti Večerni zvon, sveti večer s polnočnico ter velikonočno žeganje itd. v torontskih župnijah) ter drugih prireditvev (vinska trgatev, prvenstvo v igranju diatonične harmonike v primorskem društvu Simon Gregorčič). Prepričljiva jezikovna ohranjenost se je torej pokazala predvsem v slovenskih letoviščih v okolici Toronta, kjer so se združevali pripadniki skupnosti glede na svojo pokrajinsko pripadnost z ohranjanjem tradicije izvornih krajev.

Prekmurci so še vedno v svojem društvu v Večernem zvonu zelo zavedni in ohranjajo prekmursko narečje; *gučajo*, malo drugače govorijo. /.../ Učence sem v slovenski šoli vprašala, kako pravimo: compir ali krompir, pa mi ena učenka reče *krumple* v prekmurščini.

Zlasti petje ljudskih pesmi, ki so jih pevci izbirali iz svojega spominskega koša in jih variantno poustvarjali z improvizacijo, je predstavljalo narodno in pokrajinsko identifikacijo. Takšen pojav ustvarjalnega petja ljudskih pesmi v izseljenstvu imenujemo *konzervirana tradicija* (Kralj 2020b: 69). Ta se kaže ne samo v znanju slovenskih ljudskih pesmi, ampak tudi pri molitvenih obrazcih. Ko so se otroci priseljencev v cerkvi in doma učili moliti, so se molitvenih obrazcev priučili v slovenščini.

Še danes, ko moji otroci molijo, najprej mislijo slovensko, šele nato angleško, in to je edina stvar, ko najprej mislijo v slovenščini. /.../ Hčerka zna slovensko mašo od začetka do konca, čeprav ni šla k slovenski maši že več kot dvajset let. /.../ Največ uporabljam slovenščino tukaj na farmi in na slovenski maši. /.../ Ko ju hčerka daje spat, zmolijo Sveti angel, jima poje pesmice, kadar jesta, jo poslušata. Preprostejše slovenske besede že poznata. Zapoje mu Angelček varuh moj. /.../ Ko so prišli moževi starši na obisk, so s seboj prinesli slovenske knjige. Vsak večer smo molili Sveti angel. /.../ Vnuki se učijo predvsem slovenske pesmi, molitve, npr. Sveti angel.

Sorodniki informantov v Sloveniji so jezik skupnosti v Torontu dojemali kot jezik, ki so ga v domovini uporabljali nekoč.

Doma so rekli, ko sem prvič prišel domov v Slovenijo po približno dvajsetih letih ali pa še več, da je moja slovenščina drugačna, kot je njihova zdaj tam. Jaz imam še tisto staro slovenščino, ki so jo prej govorili. Zdaj pa druge besede rabijo vmes. Vem, ko smo govorili o določenih stvareh, sem vprašal, kaj to pomeni. Ker oni imajo že ene druge besede noter (v besednjaku). Jaz sem se tako naučil (slovenščine) 60. leta, ko smo v šolo hodili, in jaz sem večč tiste slovenščine. /.../

Ko sem bila prvič v Sloveniji, sem govorila s sestričnami in bratranci v slovenščini in so se mi smejali, saj sem uporabljala nekatere besede, ki so staromodne. /.../

Slovenščina je dosti drugačna od takrat, ko sem hodil v gimnazijo. Je dosti več besed, prevzetih od angleščine. /.../

Mislím, da je tukaj bolj stara slovenščina. Tudi v prekmurščini ugotavljam, da tukaj bolj starinsko kaj rečemo.

Raba slovenščine v skupnosti je tako ostala na točki razumevanja predstavnega sveta iz časa izselitve iz domovine in omejena na priložnosti za rabo jezika za preprostejše vsakdanje teme v družinskem okolju, v skupnosti ter za obujanje tradicije in šeg njihovega izvornega kraja.¹⁷ Izoliranost jezika potrjuje analiza delov intervjujev, v katerih informanti govorijo o slovenskem jeziku in kulturni dejavnosti v skupnosti. Informanti uporabljajo posamezne besede, ki so v današnji vsakdanji rabi slovenščine redkejše ali pa so v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* (SSKJ 2014) označene s kvalifikatorjem zastarelo. Samostalnika *znanstvo* v pomenu ‘znanost’ in *živad* [ž'va:t] ‘žival, živina’ sta v SSKJ označena kot zastarela.

Jezik potrebujemo za različna področja v komunikaciji: v kulturi, v poslu, v **znanstvu** /.../. Veš, tista **živad**, ki ima tiste bele in črne proge in vse poje.

V aktualnih zapisnikih Upravnega odbora Slovenskega doma po pripovedovanih rabijo zastareli samostalnik *slučajnost* v množini, ki v kontekstu funkcijsko uradovanih besedil pomeni ‘pod točko razno’.

Pridevnik *go.rka* ‘topla’, ki je v dolnjščini običajen (Gregorič 2015), je v sodobni knjižni slovenščini redkeje v rabi (*Natoči mi malo vode, prosim, ta je že gorka*). Glagol *čitati* ‘brati’ in glagolnik *čitanje* ‘branje’ sta v SSKJ označena kot stilno nezaznamovani besedi, čeprav sta v Sloveniji, izvzemši besede, kot so *čitalnica, čitljivo, čitljiv* itd., redkeje v rabi, saj je v večji meri v vsakdanjih položajih rabljena beseda *brati* oz. *branje*.

Manj in manj govorim slovensko. Bil sem ministrant in sem **čital** za mašo, na prvega za slovenski dan imamo na farmi zabavo in govore.

Prislova *doslovno* ‘dobesedno’ in *takisto* ‘tako’ sta v SSKJ označena kot stilno zaznamovani besedi s kvalifikatorjem zastarelo.

Dekliški zbor je štel takrat okrog dvajset članic. Pele smo v petih jezikih, zato smo morale čisto **doslovno** izgovarjati. /.../ Ker jaz sem rekel, da sem se **takisto** naučil šestdesetega leta in sem večš tistega jezika.

¹⁷ Predstavniki skupnosti v Torontu so se v družinskem okolju s svojimi družinskimi člani sporazumevali v slovenščini in angleščini. Izbira jezika je bila odvisna od teme sporazumevanja. O vsakdanjih rečeh so se sporazumevali v slovenščini, ko je šlo npr. za posel, so se o tem pogovarjali angleško (Kralj 2020a: 59).

Prislov *najprvo* ‘najprej’, ki je v dolenjščini običajen (Gregorič 2015), je v sodobni knjižni slovenščini redkeje v rabi.

Najprvo je bil v North Bayu, kjer je živel moj brat.

Pri dvanajstih informatorjih so v rabi redkejšje posamezne besede, ki so v SSKJ označene kot starinske (*znanstvo, doslovno, slučajnosti*), kot tiste, ki so v SSKJ označene kot stilno nezaznamovane, a so v Sloveniji redkeje v rabi (*čitati, gorek*). Opaziti je tudi, da informanti pogosteje uporabljajo besede, ki so v narečju običajne (*živad, takisto, najprvo*), a v knjižnem jeziku niso več prisotne.

Poleg posameznih leksemov je bilo mogoče opaziti primere zastarelih oblikoslovnih ostalin knjižnega jezika, ki so lahko značilne tudi za narečni jezik. V slovnica Antona Janežiča (1854) in Antona Lesarja (1863) je pri samostalniku *gospa* v dajalniku in mestniku ednine knjižna končnica *-ej*. V slovnica iz 20. stoletja oblike s poudarjalnim členom ni več zaslediti. V slovnici Antona Janežiča (1854) je izpričana končnica *-a* pri samostalnikih ženskega spola na *-ev*, ki se sklanjajo tudi po *a*-sklanjatvi (*cerkev* ali *cerkva*).

Jaz sem znala tudi šivati in sem gospej sešila obleko in vse sorte tudi za otroke. /.../ Potem je bilo treba začeti iskati prostor za cerkvo in zbirati denar.¹⁸

5 Pogledi na slovenščino v domovini

Informanti so nad splošno rabo slovenskega jezika v Sloveniji razočarani. Menijo, da se v izseljenstvu trudijo za obstanek jezika, medtem ko v domovini uporabljajo jezik, v katerem je veliko angleških besed.¹⁹ Iz tega sledi njihova predpostavka, da so v slovenskih skupnostih v izseljenstvu nasploh bolj narodnostno zavedni kot doma, kjer je raba jezika sama po sebi umevna. Informanti razumejo, da mora ostati slovenščina v Sloveniji zaradi danih družbenih razmer fleksibilnejša in da mora jezik slediti aktualnim družbenim potrebam ter predstavnemu svetu na vseh področjih.

Mi tukaj se trudimo za ohranjanje slovenskega jezika, doma pa rabijo same tujke in to me zelo žalosti. /.../ Mnogo bolj se zavedamo svoje pripadnosti tukaj kot doma in to se kaže tudi pri jeziku. /.../ Razumem za strokovni jezik, da se ta razvija in da se mora z gospodarskim razvojem jezik temu prilagoditi z vnašanjem tujih besed, ampak da jih uporabljajo pri vsakdanji govorici, je nesprejemljivo. /.../ Najbolj me žalosti stanje

¹⁸ Govorka, roj. 1923 na Slovenskem, izvorno prihaja iz vasi Sv. Gregor pri Velikih Laščah. Med drugo svetovno vojno so bežali čez Ljubelj v Avstrijo, kjer so bili v taborišču tri leta. V Toronto so prišli leta 1948 in v družinskem okolju govorili v ribniškem narečju.

¹⁹ Tudi ameriški Slovenci ugotavljajo, da se v Sloveniji zaradi računalniške dobe uporablja veliko angleških besed, in ko so obiskali Slovenijo, so predvsem med mladimi slišali sleng. Sprašujejo se, zakaj *frendica* in *lajkati*, če imamo primernejši besedi *prijateljica* in *všečkati* (Šabec 2021: 141).

v Sloveniji. Tisti, ki imajo mikrofon v roki, bi morali paziti na jezik. Veliko je takih besed, ki jih tukaj Slovenci ne uporabljamo.

Ugotavljajo, da se je jezik v domovini sčasoma spremenil zaradi družbenih potreb (digitalna tehnologija) in spreminjajočih se razmer zlasti v povezavi z angleščino kot globalnim jezikom.

Opažam, da danes nekateri zelo zanemarjajo slovenski jezik – predvsem doma v Sloveniji, kjer se je jezik spremenil, tako da so prevzeli angleške besede in jih poslovenili. /.../ Veliko je novih besed, ki jih zahteva čas in jih prevzemajo po angleščini, najsi bo v tehničnem jeziku predvsem. /.../ Predvsem novinarji uporabljajo ogromno anglizmov. /.../ Ko gremo v Slovenijo, je njihovo znanje jezika na višji ravni (so prenovljeni). /.../ Zdi se mi, da je veliko besed iz angleščine, le obrazila ali slovnične končnice so slovenske. /.../ Nazadnje sem bila deset let nazaj v Sloveniji. Slovenščina je že novejša, drugačna. /.../ Uporabljamo kakšne angleške besede med slovenščino (*garbič, OK* ipd.), ampak ne toliko kot tam.

Informanti opažajo, da so v domovini v primerjavi z današnjim jezikom v vsakdanjem pogovornem jeziku pogosteje uporabljali nemške in v zahodnih narečjih italijanske izposojenke.

Doma smo presenečeni, ker oni sami ne govorijo več tako dobro narečja. Starejši so pomrli, mlajši so šli v šolo. Takrat se je uporabljalo dosti italijanskih in nemških besed, ki se danes več ne.

Informanti dajejo primere ustreznice, ki bi bile ustrežnejše v vsakdanji rabi slovenščine v domovini.

Zelo sem bil presenečen, ker so uporabili besedo *makadamska* (cesta) namesto gramozna (cesta). /.../ Namesto besede *menedžer* bi uporabljali katero drugo besedo (npr. upravnik, urednik) ali namesto besede *ful* v pogovornem jeziku zelo (npr. zelo sem lačen).

Hkrati spoznavajo, da so se v Sloveniji nekatere prevzete besede že tako ustalile v slovenščini, da niti govornici njihove starosti ne prepoznajo tujke.

Nekateri še starejši Slovenci mislijo, da so nekatere besede, ki se danes uporabljajo, prave slovenske. Moj stric je rekel, da bo šel v zidanico, ampak ni rekel zidanica, ampak *vikend*. In potem sem jaz strica popravil in mu povedal, da vikend ni slovenska beseda, ampak je angleška; to sta dve angleški besedi (*week* – teden, *end* – konec). Potem me je hotel vsekakor prepričati, da je to slovenska beseda, ampak se nisem dal pregovoriti.

6 Sklep

Jezikovna izoliranost slovenščine kot dediščinskega jezika v slovenski skupnosti v Torontu je posledica oddaljenosti od matične domovine. Informanti prve generacije so jo ohranili in jo prenesli na svoje otroke v taki različici, kot so jo znali ob izselitvi v novo okolje.

Konzervirana tradicija na simbolični ravni je prisotna pri poustvarjalnem petju ljudskih pesmi in ohranjanju molitvenih obrazcev v skupnosti skozi obujanje tradicije izvornih krajev informantov. Konzervirani jezik pri vsakdanji sporazumevalni vlogi jezika je opaziti v družinskem okolju, v katerem so ohranjali predvsem narečje, ki so ga informanti prve generacije prenesli na svoje otroke. Šele ob vstopu v slovensko šolo so se otroci seznanili s tem, da je bila v družinskem okolju v rabi narečna različica slovenščine z nemškimi izposojenkami in da so se knjižnega jezika začeli učiti šele v slovenski sobotni šoli. Pri splošni vsakdanji rabi slovenščine v skupnosti je bilo v govorjenem jeziku informantov redkeje zaslediti posamezne besede, ki so danes v Sloveniji stilno zaznamovane (tj. zastarele ali redkejšje v rabi tako v knjižnem jeziku kot narečju).

Jezikovno izoliranost slovenščine v skupnosti opažajo tudi informanti in njihovi prijatelji ter sorodniki iz Slovenije. Jezik v skupnosti (tako narečje v družinskem okolju kot tudi jezik širše v skupnosti) je ostal nespremenjen od časa njihovega prihoda, jezik v domovini pa je na vseh področjih družbenega življenja pod vplivom angleščine kot globalnega jezika. Sorodniki in prijatelji informantov njihov jezik dojemajo kot zastarel, kar velja tako za knjižni jezik kot za narečje. Informanti spreminjanju jezika s prevzemanjem angleških besed v Sloveniji niso naklonjeni, zato se trudijo ohraniti različico jezika, ki so se je naučili na Slovenskem ob izseljevanju v drugi polovici 20. stoletja. Menijo namreč, da z nego jezika brez pretiranega prevzemanja izkazujejo večjo narodnostno pripadnost.

Jezik kot del dediščine skupnosti je ostal na taki ravni, ker so ga uporabljali v omejenih okoliščinah v družinskem okolju in skupnosti, in sicer za potrebe sporazumevanja o vsakdanjih preprostejših temah in ohranjanja šeg ter tradicije izvornih krajev. Jezik v matični domovini se spreminja skladno z družbenimi potrebami na vseh področjih družbenega življenja. Od prvih večjih selitvenih valov do modernega časa se je spremenil tudi človekov predstavní svet in z njim jezik v matični domovini, medtem ko je slovenščina kot dediščinski jezik v slovenski skupnosti v Torontu ostala taka, kakršna je bila v času priseljevanja v državo gostiteljico.

LITERATURA

Jan BLOMMAERT, 2008: *Grassroots Literacy. Writing, Identity and Voice in Central Africa*. London: Routledge.

Michael CLYNE, 1991: *Community Languages: The Australian Experience*. Cambridge: Cambridge University Press.

Jim CUMMINS, 2014: Mainstreaming plurilingualism: Restructuring Heritage Language Provision in Schools. *Rethinking Heritage Language Education*. Ur. Peter Pericles Trifonas in Themistoklis Aravossitas. Cambridge: Cambridge University Press. 1–19.

Alenka ČUŠ, 2017: *Pomen vzgoje in izobraževanja za vitalnost slovenske skupnosti v Torontu*. Doktorska disertacija. Koper: Fakulteta za humanistične študije.

Quentin DIXON, Jing ZHAO, Blanca QUIROZ, Jeeyoung SHIN 2012: Home and community factors influencing bilingual children's ethnic language vocabulary development. *International Journal of Bilingualism* 16, 542–546.

Marjan DRNOVŠEK, 2004: Osebnost in javnost v izseljenski korespondenci. *Dve domovini* 20, 113–151.

John EDWARDS, 2013: *Language and Identity: Key topics in sociolinguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.

Rado GENORIO, 1989: *Slovenci v Kanadi*. Ljubljana: Inštitut za geografijo Univerze Edvarda Kardelja.

Marjetka GOLEŽ KAUČIČ, 2014: Avgusta Danilova, interpretka ljudskih in umetnih pesmi na gramofonskih ploščah med identifikacijo, hibridizacijo in popularizacijo izročila. *Traditiones* 43/2, 191–211.

Cvetka KOCJANČIČ, 1998: Združevanje kanadskih Slovencev. *Dve domovini* 9, 149–160.

Tadej KRALJ, 2020a: Slovenščina kot dediščinski jezik v slovenski skupnosti v Torontu. *Jezik in slovstvo* 65/1, 49–63.

Tadej KRALJ, 2020b: Ljudska pesem iz Prekmurja kot dejavnik ohranjanja slovenščine v Torontu. *Glasnik Slovenskega etnološkega društva* 60/1, 68–77.

Tadej KRALJ, 2023: *Slovenščina v Torontu in okolici nekoč in danes*. (Mednarodna knjižna zbirka Zora, 153). Maribor: Univerzitetna založba Maribor.

Rebeka KUNEJ, 2012: *Štjeteriš: Podoba in kontekst slovenskega ljudskega plesa*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

William LABOV, 1984: Field Methods of the Project in Linguistic Change and Variation. *Language in Use*. Ur. John Baugh in Joel Sherzer. Englewood Cliffs: Prentice Hall, 28–66.

Marina LUKŠIČ - HACIN, 1995: *Ko tujina postane dom: resocializacija in narodna identiteta pri slovenskih izseljencih*. (Zbirka Sophia, 7). Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

Marjeta PISK, 2018: *Vi čuvarji ste obmejni: pesemska ustvarjalnost Goriških brd v procesih nacionalizacije kulture*. Ljubljana: Založba ZRC SAZU.

Maria POLINSKY, 2018: *Heritage language and their speakers*. University of Maryland, MD.

Stanislav POSPEH, 2009: *Slovenska imigracija v Kanadi*. Magistrsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Urška STRLE, 2007: Odnos slovenskih izseljencev v Kanadi do matične domovine po drugi svetovni vojni. *Dve domovini* 26, 117–141.

Urška STRLE, 2009: Bila je preprosto sreča, da sem prišla v Kanado: O razlogih za selitve skozi Stankino življenjsko zgodbo. *Krila migracij: Po meri življenjskih zgodb*. Ur. Mirjam Milharčič Hladnik in Jernej Mlekuž. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. 89–117.

Nada ŠABEC, 2021: *Slovene Immigrants and their Descendants in North America: Faces of Identity*. (Mednarodna knjižna zbirka Zora, 144). Maribor: Univerzitetna založba Maribor.

Milica TREBŠE - ŠTOLFA, 2001: Slovenci in njihove organizacije v Kanadi. *Slovensko izseljenstvo: zbornik ob 50-letnici Slovenske izseljenske matice*. Ljubljana: Združenje Slovenska izseljenska matica. 216–219.

Helen WHITE, 2023: Dialectal Developments nad Comparison: Norwegian Dialects in the U.S. nad Norway. *Individual Major in Applied Linguistics. Concentrations in Educational Studies (TEFL)*.

VIRI

Jože GREGORIČ, 2015: *Kostelski slovar*. Elektronska objava. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. www.fran.si (2. 9. 2024).

Anton JANEŽIČ, 1854: *Slovenska slovnica s kratkim pregledom slovenskega slovstva ter malim cirilskim in glagolskim berilom za Slovence*. http://books.google.si/books?id=iwtAAAAYAAJ&printsec=frontcover&dq=jane%C5%BEi%C4%8D+slovnica&hl=sl&sa=X&ei=7BX6Uc6KEKeD4gSisoEg&redir_esc=y#v=onepage&q=jane%C5%BEi%C4%8D%20slovnica&f=false (24. 9. 2024).

Anton LESAR, 1863: *Slovenska slovnica v spregledih*. Ljubljana.

SSKJ = *Slovar slovenskega knjižnega jezika. Druga, dopolnjena in deloma prenovljena izdaja*. Elektronska objava. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, 2014. www.fran.si (2. 9. 2024).

Maria MUHIC, 2017: Predstavnica slovenske skupnosti v Torontu. Ustno izročilo. Zvočni zapis pri avtorju.

Arhivski vir. Mapa 319, 1959: Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU, Zbirka terenskih zapisov dr. Franceta Cigana. Toronto.

LANGUAGE ISOLATION OF THE SLOVENIAN LANGUAGE IN IMMIGRANT COMMUNITIES. THE EXAMPLE OF THE SLOVENIAN COMMUNITY IN TORONTO

The Slovenian community in Toronto is an immigrant community with few remaining Slovenian speakers. It came as a result of mass immigration to Canada after World War II. Canada's multicultural environment has enabled the Slovene language to be preserved through organized activities of the Slovenian community. With the gradual establishment of Slovene organizations within the community, the 1st generation, despite strong integration into the majority culture, developed and maintained socializing of members and the use of Slovene in the family environment, enabling the transmission of the Slovene language to their children, namely the 2nd generation.

Linguistic isolation as a heritage language can be understood in two functions: in the use of the heritage language in the community – in the everyday communicative function, and in the symbolic one. The function of language at a symbolic level is manifested in the preserved tradition of singing folk songs and the preservation of prayer forms in

the community. Preserved language at the everyday communication level of language occurs in the family environment, in which the dialect transmitted to the children is the one spoken by the representatives of the first generation. It is only when children enter the Slovenian school that they realize that the use of Slovene in the family environment is in a dialect version, and that they start learning the standard variety only upon entering the Slovenian school. In the general everyday use of Slovene in the community, the conserved language was preserved, mainly by the use of words that were used in the home country at the time the migrants left it, while today these words are obsolete or less frequently used in Slovenia both in the standard variety and in the dialect.
